

Home>Wetgeving en jurisprudentie>Nationale wetgeving

Liikmesriigi õigus

Duitsland

Saksamaa Liitvabariik on demokraatlik, föderaalne ja sotsiaalne õigusriik. Põhiõigused ning demokraatliku, föderalse ja sotsiaalse õigusriigi põhimõtted moodustavad puutumatut alust Saksamaa põhiseadusele, mille järgimise üle valvab Saksamaa Liitvabariigi konstitutsioonikohus.

Õiguse allikad

Saksamaa Liitvabariigi õigussüsteemi ja väärtuste raamistiku moodustab Saksamaa põhiseadus (*Grundgesetz*). Eelkõige on selles sätestatud:

põhiõigused kui ülimald juhtpõhimõtted;

riigikord ning riigi ja selle juhtorganite korralduse peamised põhimõtted;

põhimõtted, mille alusel korraldatakse liidupäeva (*Bundestag* – Saksamaa parlamendi alamkoda) valimised;

vabalt valitavate liidupäeva liikmete staatus ja õigused;

liidupäeva ülesehitus ja töökorraldus;

liidunõukogu (*Bundesrat* – Saksamaa parlamendi ülemkoda, mille kaudu liidumaad osalevad föderaalsel tasandil õigusloomeprotsessis) ülesanded ja töökorraldus;

seadusandlike ja haldusvolituste jaotus liitvabariigi ja liidumaade vahel;

kohtute töökorralduse aluspõhimõtted.

Õigusaktide liigid – kirjeldus

Saksa õiguse peamised **kirjalikud allikad** on põhiseadus, **muud seadused**, **määrused** ja **põhikirjad**.

Seadused

Materiaalses tähenduses on seadused abstraktsed üldised aktid, millel on väline mõju, formaalses tähenduses aga on need õigusaktid, mille pädevad seadusandlikud kogud on vastu võtnud põhiseaduses sätestatud korras.

Saksamaa on **föderaalne riik, mis koosneb 16 liidumaast (Länder)**. Sellest lähtudes on olemas **föderalseadused**, mis kehtivad kogu liitvabariigi territooriumil, ja **liidumaade seadused**, mis kehtivad ainult konkreetsel liidumaal. Igal liidumaal on oma põhiseadus ning ka õigus võtta talle liitvabariigi põhiseadusega antud volituste raames vastu seadusi, määrusi ja põhikirju.

Liitvabariigi ja liidumaade **seadusandlikud volitused** on põhiseadusega üksikasjalikult reguleeritud. Liidumaadel on seadusandlikud volitused, tingimusel et need volitused ei ole põhiseadusega antud föderaalvalitsusele. Liitvabariigi peamised seadusandlikud volitused on sätestatud põhiseaduse artiklites 71–74.

Lisaks on liitvabariigi täiendavad seadusandlikud volitused sätestatud põhiseaduse eri punktides.

Liitvabariigi seadusandlik ainupädevus

Valdkondades, kus liitvabariigil on seadusandlik ainupädevus, on liidumaadel õigus seadusi vastu võtta vaid juhul, kui see on föderalseaduses sõnaselgelt sätestatud (põhiseaduse artikkel 71).

Põhiseaduse artikli 73 alusel on liitvabariigil seadusandlik ainupädevus (muu hulgas) järgmistes valdkondades: kõik välispoliitika küsimused, riigikaitse (sealhulgas tsiviilelanike kaitse), kodakondsus, liikumisvabadus, passid, elukoha registreerimine ja isikutunnistused, sisse- ja väljaränne ning väljaandmine, valuuta ja raha, tolli- ja kaubandusala ühtsus, lennuliiklus, liitvabariigi ja liidumaade kriminaalpolitsei koostöö ning relvi ja lõhkeaineid käsitlev õigus.

Seadusandlik ühispädevus

Valdkondades, kus liitvabariigil ja liidumaadel on seadusandlik ühispädevus, on liidumaadel õigus vastu võtta seadusi, tingimusel et ja sellises ulatuses, milles liitvabariik ei teosta oma seadusandlikke volitusi samas valdkonnas (põhiseaduse artikkel 72). Seadusandliku ühispädevusega valdkonnad on muu hulgas tsiviil-, kriminaal- ja liiklusõigus, samuti ühinemisõigus, välisriikide kodanike elukoha ja riiki elama asumisega seotud õigus, majandusküsimustega seotud õigus, tööõigus, sotsiaalkindlustusõigus ja teatavad tarbijakaitse aspektid. Seadusandliku ühispädevuse raamesse jäävate teatavate valdkondade puhul, mis on loetletud põhiseaduse artiklis 74, on liitvabariigil õigus seadusi vastu võtta ainult juhul, kui ja sellises ulatuses, milles föderaalne reguleerimine on vajalik, et luua kogu Saksamaal võrdväärsed elutingimused või hoida riigi huvides alal õiguslik või majanduslik ühtsus.

Määrus

Määrus on abstraktne üldine õigusakt, millel on väline mõju ja mille täidesaatev võim võtab vastu asjakohase seadusliku volituse alusel.

Põhikiri

Põhikiri on abstraktne üldine õigusnorm, mille avalik-õiguslik juriidiline isik võib vastu võtta talle seadusega antud autonoomia raames ja mis kehtib nimetatud juriidilise isiku koosseisu kuuluvate või talle alluvate isikute suhtes.

Tavaõiguse ja kohtupraktika staatus

Lisaks õiguse kirjalikele allikatele on olemas **kirjutamata allikad**, mille hulka kuuluvad rahvusvahelise õiguse ja tavaõiguse üldpõhimõtted. Kohtupraktika ei ole põhimõtteliselt õiguse allikas, ent praktikas on sellel oluline roll. Seaduse jõud on üksnes teatavatel Saksamaa Liitvabariigi konstitutsioonikohtu (*Bundesverfassungsgericht*) otsustel.

Rahvusvahelised õiguse allikad ja Euroopa Liidu õigus

Põhiseaduse artikli 25 kohaselt on rahvusvahelise õiguse üldnormidel riigi õigusnormide hierarhias eriroll: põhiseaduse artikli 25 esimese lause kohaselt moodustavad need föderaalõiguse lahutamatu osa ning artikli 25 teises lauses on sätestatud, et need on seaduste suhtes esimuslikud; rahvusvahelise õiguse üldnormid paiknevad riigi õigusnormide hierarhias seega põhiseaduse ja seaduste vahel.

Põhiseaduse artikli 59 lõike 2 esimese lause kohaselt peavad pädevad asutused föderalse seadusandliku pädevusega seotud küsimusi puudutavad rahvusvahelised lepingud heaks kiitma föderalseaduse vormis, et neid saaks riigisiselt kohaldada. Riigisisises õigusnormide hierarhias paigutuvad need seega üksnes samale tasandile kui föderalseadused.

Euroopa Liidu õigus

Saksamaa ELis osalemise suhtes (põhiseaduse artikkel 23) ja muude olukordade suhtes, kus suveräänsed õigused on rahvusvahelistele organisatsioonidele üle antud (põhiseaduse artikkel 24) rahvusvaheliste lepingute sõlmimise kaudu, kohaldatakse põhiseaduse erisätteid.

Põhiseaduse artiklis 23 sätestatud tingimuste kohaselt kohaldatakse ELi esmaseid õigusakte Saksamaal vastava heakskiitmiseseaduse alusel (mille vastuvõtmiseks on vaja ka liidunõukogu nõusolekut); vahetult kohaldatavaid ELi teiseseid õigusakte (nt määrused) kohaldatakse Saksamaal nende staatuse alusel põhimõtteliselt otse; teised õigusaktid, mis tuleb riigi õigusesse üle võtta (nt direktiivid), muutuvad Saksamaal kohaldatavaks põhimõtteliselt alles

siis, kui vastu on võetud riigisisesed õigusaktid, millega need üle võetakse; Euroopa Liidu Kohtu praktika kohaselt kohaldatakse liidu õigust sellega vastuolus olevate riigisisesete õigusaktide korral põhimõtteliselt esimuslikult ja riigisest õigust tuleb tõlgendada viisil, mis on kooskõlas liidu õigusega ja kõrvaldab selle vastuolu, juhul kui asjaomase riigisese õigusakti puhul on tõlgendusruumi.

Kõige olulisemad seadused/õigusaktid

Riigiõigus

Saksamaa Liitvabariigi põhiseadus (*Grundgesetz*, GG) – ingliskeelne tõlge

Saksamaa Liitvabariigi konstitutsioonikohtu seadus (*Gesetz über das Bundesverfassungsgericht*, BVerfGG) – ingliskeelne tõlge

Tsiviilõigus

Tsiviilseadustik (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB) – ingliskeelne tõlge

Tsiviilkohtumenetluse seadustik (*Zivilprozessordnung*, ZPO) – ingliskeelne tõlge

Äriõigus

Äriseadustik (*Handelsgesetzbuch*, HGB) – ingliskeelne tõlge

Aktiaseltside seadus (*Aktiengesetz*, AktG) – ingliskeelne tõlge

Osaühingute seadus (*Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung*, GmbHG) – ingliskeelne tõlge

Haldusõigus

Halduskohtumenetluse seadustik (*Verwaltungsgerichtsordnung*, VwGO) – ingliskeelne tõlge

Haldusmenetluse seadus (*Verwaltungsverfahrensgesetz*, VwVfG)

Karistusõigus

Karistusseadustik (*Strafgesetzbuch*, StGB) – ingliskeelne tõlge

Kriminaalmenetluse seadustik (*Strafprozeßordnung*, StPO) – ingliskeelne tõlge

Õigusnormide hierarhia

Riigi õigusnormide hierarhia **tipus on põhiseadus**. See on tähtsaim kõikidest teistest riigisese õiguse allikatest ning sellele toetub kogu Saksamaa õigussüsteem. Iga Saksamaal vastuvõetud õigusnorm peab olema nii vormilt kui ka sisult põhiseadusega kooskõlas. Sel eesmärgil on põhiseaduse artikli 20 lõikes 3 sätestatud, et seadusandlikule võimule on siduv põhiseaduslik kord ning täidesaatvale ja kohtuvõimule seadus ja õigus. Lisaks on seadusandlikule, täidesaatvale ja kohtuvõimule siduvad põhiõigused, mis on sätestatud põhiseaduse artiklites 1–19 ja mis on vahetult kohaldatavad (artikli 1 lõige 3). Põhiseaduse esimuslikkuse järgimise tagab Saksamaa Liitvabariigi konstitutsioonikohus. Üksnes konstitutsioonikohus saab tunnistada parlamendi välja antud õigusakti kehtetuks, kui see õigusakt on põhiseadusega vastuolus.

Põhiseaduse artikli 79 lõikes 2 on sätestatud, et põhiseadust saab muuta üksnes kahe kolmandiku liidupäeva liikmete poolthääletage ja liidunõukogu kahekolmandikulise hääletenamusega. Liidunõukogu on organ, mille kaudu liidumaad osalevad liitvabariigi õigusloomes ja valitsemises ning Euroopa Liidu asjades. **Põhiseaduse teatavaid põhikomponente** – liitvabariigi jagunemine liidumaadeks, liidumaade õigusloomeprotsessis osalemise põhimõtted ning artiklites 1 ja 20 sätestatud põhimõtted – **muuta ei saa** (artikli 79 lõige 3, nn **igavikuklausel**, mis tagab põhiseaduses sätestatud põhiseaduslike põhiotsuste säilimise).

Rahvusvahelise õiguse üldnormid on hierarhias põhiseadusest madalamal, kuid liitvabariigi ja liidumaade seadustest kõrgemal kohal. Need üldnormid hõlmavad rahvusvahelist tavaõigust ja rahvusvahelise õiguse üldpõhimõtteid, kuid mitte rahvusvahelist lepinguõigust. Põhiseaduses on sõnaselgelt sätestatud, et need üldnormid on föderaalõiguse lahutamatu osa, liitvabariigi seaduste suhtes esimuslikud ning loovad vahetult õigusi ja kohustusi liitvabariigi territooriumi elanikele (artikkel 25). Need rahvusvahelise õiguse üldnormid, millel on õiguslik tagajärg üksikisikutele (st normid, mis on ette nähtud üksikisiku kaitseks) hõlmavad eelkõige välismaalastele asjakohases vormis õiguskaitse tagamist või erikohustuse reeglit, mille järgi kohaldatakse kriminaalmenetluses isikut väljaandva välisriigi väljaandmisloa tingimusi.

Tavalised **seadused** on hierarhias põhiseadusest madalamal kohal. Seadusi võtab vastu **liidupäev koos liidunõukoguga**. Eelnõusid võivad liidupäevas esitada föderaalvalitsus, liidunõukogu või liidupäeva liikmed (kas fraktsioon või vähemalt 5% liidupäeva liikmetest). Põhiseaduses on sätestatud juhud, kui seaduse lõplikuks heakskiitmiseks liidupäeva poolt on vaja liidunõukogu nõusolekut (praegu moodustavad sellised seadused **liidunõukogu** veebisaidil avaldatud statistiliste materjalide kohaselt kõikidest seadustest umbes 38%). Ülejäänud seaduste puhul, mille liidupäev vastu võtab, saab liidunõukogu liidupäeva vastuvõetud eelnõule esitada üksnes vastulause ja liidupäev võib selle vastulause tagasi lükata. Liidupäeva ja liidunõukogu lahkarvamuse korral võib eelnõu ühiseks arutamiseks kokku kutsuda ühiskomisjoni (kokkuleppekomisjoni), mis moodustatakse võrdsest arvust liidupäeva ja liidunõukogu liikmetest (praegu mõlemast 16 liiget). Kokkuleppekomisjoni ülesanne on välja töötada ettepanekud üksmeele saavutamiseks, kuid see komisjon ise ei saa liidupäeva ja liidunõukogu nimel otsuseid teha.

Määrused paiknevad hierarhias seadustest madalamal kohal ja neid võivad anda föderaalvalitsus, liiduminister või liidumaade valitsused. **Põhikirjad** paiknevad hierarhias määrustest madalamal ja need võib vastu võtta avalik-õiguslik asutus (nt omavalitsus).

Seadusandlik menetlus

Saksamaa Liitvabariigis on **seadusandlus** parlamendi kahe koja ülesanne. **Liidupäev** on seega kõige tähtsam seadusandlik organ. Liidupäev **otsustab** liidunõukogu osalusel **kõikide seaduste üle, mis jäävad liitvabariigi pädevusalasse**.

Saksa föderaalsüsteemis on **liidumaadel** riigis märkimisväärne võim ja seega **osaleb ka liidunõukogu õigusaktide vastuvõtmises**. Kõik õigusaktid saadetakse hääletamiseks liidunõukogule ja liidunõukogu heakskiitu vajavate õigusaktide korral võidakse selle tulemusel isegi mõni eelnõu tagasi lükata.

Seadusandlik algatus

Enamiku eelnõudest ja ettepanekutest koostab **föderaalvalitsus**. Täidesaatva võimu keskse tasandina puutub ta õigusaktide rakendamisega kokku kõige rohkem ja teab kõige vahetumalt, kus on uusi õigusnorme tegelikult vaja.

Seaduseelnõusid võivad aga algatada nii föderaalvalitsus kui ka **liidunõukogu**.

Liidupäeva liikmetel ja fraktsioonidel on samuti õigus esitada liidupäevas uusi seadusi või seadusemuudatusi eelnõudena.

Neid eelnõusid arutatakse, kaalutakse ja need pannakse parlamendis hääletusele täpselt reguleeritud menetluse kohaselt.

Föderaalvalitsuse või liidunõukogu esitatavad algatused

Kui **föderaalvalitsus** soovib esitada uue seaduse ettepaneku või mõnda seadust muuta, peab liidukantsler kõigepealt esitama eelnõu **liidunõukogule**.

Üldiselt on liidunõukogul seejärel aega kuus nädalat **seaduseelnõu kohta märkusi esitada**, millele valitsus omakorda võib vastata kirjaliku vastulausega.

Seejärel edastab liidukantsler eelnõu koos liidunõukogu märkustega liidupäevale. **Erandina** sellest menetlusest edastatakse **eelarveseaduse** eelnõu ühekorraga nii liidunõukogule kui ka liidupäevale.

Sarnast menetlust kohaldatakse ka siis, kui seadusandliku algatuse esitab liidunõukogu. Kui liidunõukogu liikmete enamus on hääletanud eelnõu poolt, saadetakse eelnõu kõigepealt föderaalvalitsusele, kes lisab sellele tavaliselt kuue nädala jooksul oma kommentaarid ja edastab selle liidupäevale.

Liidupäeva liikmete esitatavad algatused

Seaduseelnõusid võivad algatada ka liidupäeva liikmed, juhul kui eelnõu toetab kas **vähemalt üks parlamendifraktsioon** või **vähemalt 5% liidupäeva liikmetest**.

Sellisel viisil algatatud eelnõusid ei pea esmalt liidunõukogule esitama. Sellepärast laseb valitsus mõnikord eriti **kiireloomulised eelnõud** algatada liidupäeva koalitsioonifraktsioonidel.

Eelnõu arutamine ja seaduse vastuvõtmine

Dokumentide jagamine aruteluks

Enne kui eelnõu saab liidupäevas arutlusele võtta, tuleb see kõigepealt esitada liidupäeva presidendile ja haldusosakonnal registreerida lasta.

Seejärel jagatakse eelnõu kõikidele liidupäeva ja liidunõukogu liikmetele ja liitvabariigi ministriumidele kas trükitud dokumendina või sagedamini elektrooniliselt.

Niipea kui eelnõu on **täiskogu istungi päevakorda** võetud, on selle esimene etapp parlamendis läbitud: seejärel võib eelnõu **ametlikult esitada** liidupäeva avalikule foorumile.

Kolm lugemist täiskogus

Üldjuhul **arutatakse** eelnõud liidupäeva täiskogus **kolm korda**. Neid arutelusid nimetatakse **lugemisteks**.

Esimesel lugemisel toimub arutelu ainult juhul, kui selleks on oma nõusoleku andnud vanematekogu (*Ältestenrat*, liidupäeva spetsiaalne täidesaatev organ) või kui seda taotleb mõni fraktsioon. Enamasti toimub see siis, kui tegemist on eriti vastuolulise eelnõuga või kui selle vastu on eriti suur avalik huvi.

Esimese lugemise peamine eesmärk on **määrata üks või mitu komisjoni**, kes eelnõu sisuliselt läbi vaatavad ja selle teiseks lugemiseks ette valmistavad.

Komisjon/komisjonid määratakse vanematekogu soovitude alusel.

Kui määratakse mitu komisjoni, siis antakse ühele neist täielik vastutus teema arutelu ja seega eelnõu käekäigu eest parlamendis. Teistelt komisjonidelt palutakse arvamust.

Seadusandlik töö komisjonides

Üksikasjalik seadusandlik tegevus toimub alalistes komisjonides, millesse kuulub kõikide fraktsioonide liikmeid. Komisjonide liikmed tutvuvad põhjalikult teemaga ja arutlevad selle üle oma koosolekutel. Avalikele kuulamistele võivad nad kutsuda ka eksperte ja sidusrühmade esindajaid.

Samal ajal komisjonide tööga moodustavad **fraktsioonid** töörühmi, milles analüüsitakse asjaomaseid küsimusi ja määratakse kindlaks oma seisukoht.

Pole ebatavaline, et fraktsioonid jõuavad komisjonides ühistele seisukohtadele. Koalitsioonis ja opositsioonis olevate fraktsioonide koostöö tulemusena tehakse suuremal või vähemal määral parandusi enamikus eelnõudest.

Pärast arutelude lõppu esitab **eelnõu eest täielikult vastutav komisjon parlamendi täiskogule raporti** arutelu käigu ja tulemuste kohta. Raportis **esitatud otsuse soovitused** on alus teisele lugemisele parlamendi täiskogu istungil.

Teisel lugemisel toimuv arutelu

Enne teist lugemist saavad kõik parlamendiliikmed **otsuse soovitus**e, mis on avaldatud trükituna. Seega on nad aruteluks hästi valmistunud. Enne arutelu kooskõlastavad parlamendifraktsioonid oma kohtumistel veel kord oma seisukohti, et demonstreerida avalikul teisel lugemisel oma ühtsust.

Pärast üldist arutelu võib eelnõu kõiki sätteid ükshaaval arutada. Üldjuhul hakkab täiskogu siiski kohe hääletama eelnõu kui terviku üle.

Iga liidupäeva liige võib esitada **muudatusettepanekuid**, mida täiskogu istungil otsekohe käsitletakse. Kui täiskogu võtab muudatused vastu, tuleb eelnõu uus versioon esmalt trükkida ja laiali jagada. Seda protsessi võib aga lühendada kahe kolmandiku kohalviibivate liikmete nõusolekul. Sellisel juhul võib viivitamata alata kolmas lugemine.

Kolmandal lugemisel toimuv hääletamine

Kolmandal lugemisel toimub arutelu ainult juhul, kui seda taotleb mõni fraktsioon või vähemalt 5% liidupäeva liikmetest.

Selles etapis ei saa üksikud liikmed enam muudatusettepanekuid esitada. Seda saavad teha ainult fraktsioonid või 5% liidupäeva liikmetest. Samuti saab ettepanekuid esitada ainult teisel lugemisel vastu võetud muudatusettepanekute kohta.

Kolmanda lugemise lõpus toimub **lõplik hääletamine**. Kui liidupäeva president palub märku anda poolthäälest, vastuhäälest või hääletamisest hoidumisest, vastavad liikmed oma kohalt tõustes.

Kui eelnõu on saanud liidupäeva täiskogu istungil vajaliku häälteenamuse, **saadetakse see seadusena liidunõukogule**.

Liidunõukogu nõusolek

Liidunõukogu kaudu osalevad **liidumaad** iga õigusakti kujundamises. Seejuures on liidunõukogu **õigused õigusloomes** täpselt kindlaks määratud.

Liidunõukogu ei saa liidupäevas vastu võetud seadusesse muudatusi teha. Kui aga liidunõukogu ei ole seadusega nõus, võib ta nõuda **kokkuleppekomisjoni** (*Vermittlungsausschuss*) kokkukutsumist. Kokkuleppekomisjon koosneb võrdsest arvust liidupäeva ja liidunõukogu liikmetest.

Teatavate seaduseelnõude puhul, mida nimetatakse **nõusolekut vajavateks seadusteks** (*Zustimmungsgesetze*), on liidunõukogu nõusolek kohustuslik.

Nende hulka kuuluvad näiteks seadused, mille kohaselt liidumaad peavad maksma kodanikele hüvitisi või mis mõjutavad liidumaade halduspädevust.

Nende **eelnõude puhul, millele liidunõukogu võib esitada vastuväite**, võib liidupäev seaduse jõustada isegi juhul, kui kokkuleppekomisjonis kokkuleppele ei jõuta. Selleks on aga vaja veel ühte hääletust, kus liidupäev võtab eelnõu vastu absoluutse häälteenamusega.

Lisateavet saab [liidupäeva](#) ja [liidunõukogu](#) veebisaidilt.

Väljakuulutamine, avaldamine ja jõustumine

Kui eelnõu on liidupäevas ja liidunõukogus heaks kiidetud, peab see enne jõustumist läbima veel mitu etappi.

Vastuvõetud seadus kõigepealt trükitakse ning edastatakse liidukantslerile ja pädevale liiduministrile, kes kirjutavad sellele alla.

Seejärel saab seaduse kinnitamiseks liidupresident. President kontrollib, kas seadus on vastu võetud kooskõlas põhiseadusega ega sisalda sellega ilmselgeid vastuolusid. Kui selline kontroll on tehtud, kinnitab liidupresident seaduse ja annab korralduse selle avaldamiseks riigi ametliikus väljaandes (*Bundesgesetzblatt*).

Sellest hetkest on seadus ametlikult välja kuulutatud. Juhul kui seaduses ei ole märgitud kindlat jõustumise kuupäeva, jõustub see automaatselt 14. päeval pärast selle riigi ametlikus väljaandes avaldamise kuupäeva.

Eri õiguse allikate vaheliste vastuolude kõrvaldamise viisid

Põhiseadus reguleerib ka föderaal- ja liidumaade õiguse vahelisi vastuolusid. Põhireegel on sätestatud põhiseaduse artiklis 31: „Föderaalõigus on liidumaade õiguse suhtes esimuslik“. See põhimõte kehtib olenemata vastuolus olevate õigusnormide hierarhisest staatusest, mistõttu on näiteks föderaalmäärus liidumaa põhiseaduse suhtes esimuslik.

Muudel juhtudel võib vastuolude kõrvaldamisel lähtuda vastuolus olevate õigusnormide hierarhisest staatusest. Selliste õigusnormide puhul, millel on ametlikult samasugune hierarhiline staatus, võib arvesse võtta spetsiifilisust (*lex specialis*) või kehtestamise järjekorda (*lex posterior*).

Õigusaktide andmebaasid (koos asjakohaste linkidega)

Gesetze im Internet (seadused internetis)

Saksamaa Liitvabariigi justiitsministeerium ja föderaalne justiitsamet avaldavad peaaegu kogu kehtiva föderaalõiguse internetis. See teave on huvitatud isikutele kättesaadav tasuta. Veebisaidil saab lugeda seaduste ja määruste kehtivaid versioone. Neid konsolideeritakse pidevalt föderaalse justiitsameti dokumendikeskuses.

Saksa keeles avaldatud seadusi võib vabalt kasutada kõigis esitatud vormingutes. Internetis kättesaadavad õigusaktide tekstid ei ole ametlikud versioonid. Viimased leiab üksnes riigi ametliku väljaande paberversioonist.

Kas juurdepääs on tasuta?

Jah.

Millistes keeltes on sisu kättesaadav?

Seadused on tehtud kättesaadavaks saksa keeles. Paljudel juhtudel on esitatud [tõlked inglise keelde](#).

Millised on otsingukriteeriumid?

1. Pealkirjaotsing

Otsimiseks on võimalik kasutada üksnes täis- või lühipealkirjas sisalduvaid sõnu ning kõigi kättesaadavate seaduste pealkirjade ametlikke lühendeid.

Kasutada saab kahte otsinguoperaatorit:

JA-operaator:

otsitakse dokumente, milles sisalduvad kõik sisestatud sõnad;

VÕI-operaator:

otsitakse dokumente, milles sisaldub vähemalt üks sisestatud sõnadest.

2. Täistekstiotsing

Samuti on võimalik otsida märksõnu kõigist kättesaadavatest õigusaktide tekstidest. Taas on võimalik kasutada kahte otsinguoperaatorit:

JA-operaator:

otsitakse dokumente, milles sisalduvad kõik sisestatud sõnad;

VÕI-operaator:

otsitakse dokumente, milles sisaldub vähemalt üks sisestatud sõnadest.

Rechtsprechung im Internet (kohtupraktika internetis)

Saksamaa Liitvabariigi justiitsministeerium ja föderaalne justiitsamet on alates 2010. aastast avaldanud Saksamaa Liitvabariigi konstitutsioonikohtu, kõrgeimate föderaalkohtute ja Saksamaa Liitvabariigi patendikohtu teatavaid valitud otsuseid. See teave on huvitatud isikutele kättesaadav tasuta.

Kohtuotsused on anonüümitud ja need avaldatakse üldjuhul täielikul kujul. Andmebaasi ajakohastatakse iga päev.

Kohtuotsuseid võib vabalt kasutada kõigis esitatud vormingutes.

Kas juurdepääs on tasuta?

Jah.

Millistes keeltes on sisu kättesaadav?

Kohtuotsused on tehtud kättesaadavaks saksa keeles.

Millised on otsingukriteeriumid?

1. Lihtotsing

Standardotsing (lihtotsing) võimaldab kõigi kodanike teabekeskuse (Bürgerservice) avaldatud kohtuotsuste täistekstiotsingut. Võimaluse korral seostatakse kasutaja sisestatud otsingusõnad teatavate metaandmetega ja õigekiri standarditakse. Pärast otsingu tegemist esitatakse otsingusõnad otsinguvormi all koos tulemuste arvuga. Olemas on väli, kuhu saab sisestada peaaegu kõiki konkreetseid otsingukriteeriume, mida saab kasutada interneti otsingumootorites. Võimalikke tulemusi pakutakse otsingusõna sisestamise ajal automaatselt loendina. Kui kasutaja hakkab otsingukriteeriumi sisestama, kuvatakse tekst ja muud otsingusõnad automaatselt genereeritud soovitude loendis ning neid on võimalik sealt otse otsinguväljale üle kanda. Samuti tuvastab süsteem sisestusvead ja tõstab need esile. Kiirotsingufunktsioon tõlgendab sisestatud ja pakub soovitude loendis alternatiivseid kirjutusviise (funktsioon „Kas mõtlesite seda:“).

Otsingusõnad ühendatakse vaikimisi ja-ga; kasutaja ei pea sisestama sõna „ja“. Üksteise järel sisestatud otsingukriteeriumide korral tehakse automaatselt otsing kõigi kriteeriumide põhjal. Sisestades operaatorid „VÕI“ või „MITTE“, saab kasutaja täpsustada, kas otsingusõnad peaksid otsitavates dokumentides sisalduma või neist puuduma. Otsingusõnade kuvamisel säilitatakse otsingusõnade sisestusjärjekord. VÕI- või MITTE-seosed kuvatakse otsingusõnade loendis eraldi.

2. Täpsem otsing

Täpsema otsingu funktsioon pakub kasutajale kõigi dokumentide hulgast otsingu tegemisel võimalust otsingukriteeriume omavahel eri viisidel siduda.

Lisaks täistekstiotsingule võimaldab täpsem otsing metaandmeotsingut järgmiste otsingukriteeriumide põhjal:

kohus

õigusnorm

kuupäev

dokumendi viitenumber / ECLI

Verwaltungsvorschriften im Internet (haldusnormid internetis)

Saksamaa Liitvabariigi siseministeeriumi üldises vastutusalas pakub föderaalvalitsus osana ühisprojektist ettevõtjaga juris GmbH ulatuslikku veebipõhist andmebaasi, mis sisaldab kõrgeimate föderaalasutuste välja antud kehtivaid haldusnorme. See teave on huvitatud isikutele kättesaadav tasuta. Andmebaas sisaldab „elavaid dokumente“, st valitsusasutused ajakohastavad kättesaadavaks tehtud dokumente pidevalt. Juris GmbH võib igal ajal lisada uusi või läbivaadatavaid haldusnorme.

Haldusnormid pole seadused. Need on abstraktsed üldised haldusorganisatsiooni normid, mida hierarhias kõrgemal asuvad haldusorganid või -isikud võivad anda hierarhias madalamal asuvatele organitele või töötajatele. Nende eesmärk on täpsustada asjaomase haldusasutuse korraldust ja tegevust. Lisateavet konkreetsete haldusnormide kohta leiab vajaduse korral selle liiduministeeriumi [veebisaitidelt](#), kelle vastutusalasse asjaomane küsimus kuulub.

Kas juurdepääs on tasuta?

Jah.

Millistes keeltes on sisu kättesaadav?

Haldusnormid on tehtud kättesaadavaks saksa keeles.

Millised on otsingukriteeriumid?

1. Pealkirjaotsing

Otsimiseks on võimalik kasutada üksnes täis- või lühipealkirjas sisalduvaid sõnu ja kõigi kättesaadavate haldusaktide pealkirjade ametlikke lühendeid.

Kasutada saab kahte otsinguoperaatorit:

JA-operaator:

otsitakse dokumente, milles sisalduvad kõik sisestatud sõnad;

VÕI-operaator:

otsitakse dokumente, milles sisaldub vähemalt üks sisestatud sõnadest.

2. Täistekstiotsing

Samuti on võimalik otsida märksõnu kõigist kättesaadavatest õigusaktide tekstidest. Taas on võimalik kasutada kahte otsinguoperaatorit:

JA-operaator:

otsitakse dokumente, milles sisalduvad kõik sisestatud sõnad;

VÕI-operaator:

otsitakse dokumente, milles sisaldub vähemalt üks sisestatud sõnadest.

Justizportal des Bundes und der Länder (föderaalvalitsuse ja liidumaade õigusportaal)

Saksamaa Liitvabariigi justiitsministeerium ja liidumaade valitsused teevad õigusaktid huvitatud isikutele internetis kättesaadavaks. Mõnel juhul kohaldatakse tasusid. Ka otsingukriteeriumides on mõned erinevused.

Muud õigusaktide andmebaasid**Bundesgesetzblatt (riigi ametlik väljaanne)**

Riigi ametlikku väljaannet avaldatakse trükitud kujul ja elektrooniliselt järgmisel lingil: <https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav>. Trükiversioon on siduv.

Bundesanzeiger (liidu teataja, justiitsministeeriumi ametlik väljaanne)

Liidu teatajat avaldatakse elektrooniliselt järgmisel lingil: <https://www.bundesanzeiger.de/pub/de/amtlicher-teil>

Elektrooniline versioon on siduv.

Dokumentations- und Informationssystem für Parlamentarische Vorgänge (parlamendi toimingute dokumentatsiooni- ja teabesüsteem)

Viimati uuendatud: 05/05/2023

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.